Adaletli Davran?? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Adaletli Davran?? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16226

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Adaletli Davran?? Ölçe?i, Melek Erken taraf?ndan 2009 y?l?nda "Empati becerisinin ahlaki davran??lar üzerindeki etkisi" ba?l?kl? yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilmi? bir ölçme arac?d?r. Ölçek, bireylerin sosyal çevrelerinde sergiledikleri adil davran?? e?ilimlerini ve ahlaki tutumlar?n? de?erlendirmeyi amaçlamaktad?r. Toplam 13 maddeden olu?an bu araç, Likert tipi derecelendirme kullan?r ve "Bencil Davranmama" ile "Ba?kalar?n?n Haklar?n? Gözetme" olmak üzere iki temel alt boyuta sahiptir. Ölçe?in psikometrik özellikleri, ke?fedici Faktör Analizi ve Cronbach Alfa güvenirlik hesaplamalar?yla desteklenmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Adaletli davran??, Adillik, Ahlaki davran??, Empati, Psikometrik araç, Ölçek geli?tirme.

Yazarlar

Melek Erken

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, bireylerin ki?isel ç?karlar? ile toplumsal normlar aras?ndaki dengeyi kurarak sergiledikleri adil davran?? düzeylerini nicel olarak ölçmektir. Ölçek, özellikle bireyin empati yetene?i ile ahlaki eylemleri aras?ndaki korelasyonu incelemek amac?yla tasarlanm??t?r.

Adaletli Davran?? Ölçe?i, ara?t?rmac?lara, kat?l?mc?lar?n ba?kalar?n?n haklar?na ne ölçüde sayg? gösterdi?ini ve bencil olmayan tutumlar? ne s?kl?kla benimsedi?ini ampirik olarak de?erlendirme imkan? sunar. Böylece, sosyal psikoloji ve geli?im psikolojisi alanlar?nda adalet alg?s? ve moral geli?im çal??malar?na katk? sa?lamaktad?r.

Yap?

Ölçek, psikolojik bir yap? olarak **adaletli davran??** kavram?n? ölçmektedir. Bu yap?, bireyin kendi ç?karlar?n? göz ard? etmeden, ba?kalar?n?n haklar?n? ve ihtiyaçlar?n? adil bir ?ekilde dengeleme yetene?ini temsil eder. Ölçek, bu karma??k yap?y? iki ayr? ve ili?kili alt boyut arac?l???yla ölçmektedir:

Bencil Davranmama: Bu alt boyut, bireyin ki?isel ç?kar çat??malar?nda adil payla??ma yönelik e?ilimini yans?tan 8 maddeden olu?ur. Yüksek puanlar, bireyin bencillikten kaç?nma düzeyinin yüksek oldu?unu gösterir.

Ba?kalar?n?n Haklar?n? Gözetme: Bu alt boyut, karar verme ve etkile?im süreçlerinde

ARABPSYCHOLOGY.COM

ba?kalar?n?n bak?? aç?s?n? dinleme, anlamaya çal??ma ve haklar?n? koruma sorumlulu?unu içeren 5 maddeden olu?ur.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, istatistiksel olarak Faktör Analizi yöntemi kullan?larak incelenmi?tir. Yap?lan analiz sonucunda, Adaletli Davran?? Ölçe?i'nin teorik yap?s?yla uyumlu olarak iki faktörlü bir yap? sergiledi?i do?rulanm??t?r.

Maddelerin faktör yük de?erleri, ölçe?in yap?sal tutarl?l???n? desteklemektedir: Birinci faktörde yer alan maddelerin faktör yük de?erleri 0,555 ile 0,763 aras?nda de?i?mekte; ikinci faktörde bulunan maddelerin yük de?erleri ise 0,533 ile 0,674 aras?nda bulunmaktad?r. Bu de?erler, maddelerin ilgili olduklar? faktörleri güçlü bir ?ekilde temsil etti?ini göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l?k güvenilirli?i, yayg?n olarak kullan?lan Cronbach Alfa katsay?s? hesaplanarak belirlenmi?tir. Ölçe?in toplam güvenirlik düzeyi 0,772 olarak bulunmu?tur, bu de?er sosyal bilimler alan?nda kabul edilebilir bir iç tutarl?l??? i?aret eder.

Alt boyutlar?n güvenilirlik düzeyleri ise farkl?l?k göstermektedir: Birinci boyutun ("Bencil Davranmama") güvenirlik düzeyi 0,809 gibi yüksek bir de?erde iken, ikinci boyutun ("Ba?kalar?n?n Haklar?n? Gözetme") güvenirlik düzeyi 0,562 olarak tespit edilmi?tir. ?kinci alt boyuttaki bu daha dü?ük katsay?, bu boyutun maddelerinin gelecekteki psikometrik çal??malarda revize edilmesi potansiyelini akla getirmektedir.

Faktör Analizi

Ke?fedici Faktör Analizi sonuçlar?, ölçekteki iki faktörün (alt boyutun) ölçülen yap?n?n toplam varyans?n?n önemli bir bölümünü aç?klad???n? göstermi?tir.

Adaletli Davran?? Ölçe?i'nin birinci faktörü, ölçe?e ili?kin toplam varyans?n %30,639'unu aç?klamaktad?r. ?kinci faktör ise toplam varyans?n %11,967'sini aç?klamaktad?r. Bu iki faktörün birlikte aç?klad??? toplam kümülatif varyans oran? %42,606'd?r. Bu oran, ölçe?in adaletli davran?? yap?s?n? ölçmede yeterli düzeyde aç?klay?c? güce sahip oldu?unu belirtmektedir.

Araç

Test Türü: Geli?tirme

Format: Ölçek, 13 madde ve iki alt boyuttan olu?an öz bildirimli bir araçt?r. Derecelendirme 5'li Likert tipi olarak tasarlanm??t?r (1= hiçbir zaman - 5= her zaman).

ARABPSYCHOLOGY.COM

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ölçek, yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirildi?inden, genellikle genç yeti?kinler ve üniversite ö?rencileri popülasyonu üzerinde kullan?ma uygundur.

Ya? Grubu: Belirtilmemi?tir, ancak uygulama ba?lam? genç yeti?kinleri (18 ya? ve üzeri) hedeflemektedir.

Popülasyon Detaylar?: Orijinal çal??ma Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yürütülmü?tür.

Test Metodolojisi: Uygulama, kat?l?mc?lar?n belirtilen adaletli davran?? ifadelerine ne s?kl?kla kat?ld?klar?n? belirttikleri standart bir öz bildirim anketidir.

Anahtar Kelimeler

Ahlak psikolojisi, Sosyal adalet, Cronbach Alfa, Faktör Analizi, Moral yarg?.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?ildir.

Yaz??ma Adresi: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Orijinal tezin ba?l? oldu?u kurum).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek ilk olarak 2009 y?l?nda kullan?lm??t?r. Ölçe?in akademik çal??malarda kullan?m? genellikle tezin referans gösterilmesiyle mümkündür. Farkl? amaçlarla veya ticari kullan?mlar için ölçe?in sorumlu yazar? Melek Erken'den izin al?nmas? gerekmektedir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: adaletli-davranis-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Erken, M. (2009). *Empati becerisinin ahlaki davran??lar üzerindeki etkisi.* (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Adaletli Davran?? Ölçe?i Maddeleri

Ölçek 13 madde ve iki alt boyuttan olu?maktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bencil Davranmama (8 madde)

Annem, ben ve karde?im için pastay? bölerken anneme bana daha büyük pay vermesini söylerim (1. madde)

Ba?kalar?n?n Haklar?n? Gözetme (5 madde)

Arkada??m hakk?nda karar vermeden önce onu dinlerim (6. madde)

ARABPSYCHOLOGY.COM